

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ**

РИСУНОК

для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Навчально-науковий інститут педагогіки
Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ**

обов'язкової освітньої компоненти

РИСУНОК

для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)
Спеціалізація	-
Освітня програма	Мистецтво в закладах освіти
ННІ	педагогіки

Автори:
старший викладач Максимчук Анатолій,
викладач Куниця Гліб,

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну
Протокол від «12» травня 2026 р. № 16
Завідувач кафедри _____ Оксана ПІДДУБНА

Житомир 2026

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол № 11 від «29» травня 2026 р.)

Рецензенти:

Галина БУЧКІВСЬКА - доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Любов КРАЙЛЮК – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету.

Наталія КОЛЕСНИК – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Максимчук А.П., Куниця Г.В.,

Інструктивно-методичні матеріали до лабораторних занять обов'язкової освітньої компоненти «Рисунок» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво) 3 курс. Житомир. Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2026. 60 с.

© Максимчук А. П., 2026

© Куниця Г. В., 2026

© Житомирський державний
університет імені Івана Франка, 2026

ЗМІСТ

ВСТУП	5
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	6
МОДУЛЬ V. РИСУНОК ЧЕРЕПА. РИСУНОК ДЕТАЛЕЙ ОБЛИЧЧЯ	
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №1. Тема: Виконання з натури конструктивних рисунків черепа з різних положень (графічні матеріали, розмір 50/60).	12
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №2. Тема: Виконання з натури конструктивних рисунків черепа з різних положень (графічні матеріали, розмір 50/60).	13
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №3. Тема: Виконання з натури конструктивних рисунків черепа з різних положень (графічні матеріали, розмір 50/60).	14
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №4. Тема: Виконання з натури конструктивних рисунків черепа з різних положень (графічні матеріали, розмір 50/60).	15
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №5. Тема: Виконання з натури конструктивних рисунків черепа з різних положень (графічні матеріали, розмір 50/60).	16
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №6. Тема: Виконання з натури конструктивних рисунків черепа з різних положень (графічні матеріали, розмір 50/60).	17
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №7. Тема: Виконання з натури конструктивних рисунків черепа з різних положень (графічні матеріали, розмір 50/60).	18
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №8. Тема: Виконання з натури рубленої голови (графічні матеріали, розмір 50/60).	19
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №9. Тема: Виконання з натури рубленої голови (графічні матеріали, розмір 50/60).	20
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №10. Тема: Виконання з натури рубленої голови (графічні матеріали, розмір 50/60).	21
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №11. Тема: Виконання з натури рубленої голови (графічні матеріали, розмір 50/60).	22
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №12. Тема: Виконання з натури рубленої голови (графічні матеріали, розмір 50/60).	23
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №13. Тема: Виконання з натури рубленої голови (графічні матеріали, розмір 50/60).	24
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №14. Тема: Виконання з натури рубленої голови (графічні матеріали, розмір 50/60).	25
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №15. Тема: Виконання з натури гіпсових фрагментів деталей голови – ока, носа, губ, вуха (графічні матеріали, розмір 50/60).	26
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №16. Тема: Виконання з натури гіпсових фрагментів деталей голови – ока, носа, губ, вуха (графічні матеріали, розмір 50/60).	27
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №17. Тема: Виконання з натури гіпсових фрагментів деталей голови – ока, носа, губ, вуха (графічні матеріали, розмір 50/60).	28
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №18. Тема: Виконання з натури гіпсових фрагментів деталей голови – ока, носа, губ, вуха (графічні матеріали, розмір 50/60).	29
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №19. Тема: Виконання з натури гіпсових фрагментів деталей голови – ока, носа, губ, вуха (графічні матеріали, розмір 50/60).	30
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №20. Тема: Виконання з натури гіпсових фрагментів деталей голови – ока, носа, губ, вуха (графічні матеріали, розмір 50/60).	31
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №21. Тема: Виконання з натури гіпсових фрагментів деталей голови – ока, носа, губ, вуха (графічні матеріали, розмір 50/60).	32
МОДУЛЬ VI. ПОРТРЕТ. РИСУНОК ГІПСОВИХ МАСОК ГОЛОВИ ЛЮДИНИ	
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №1. Тема: Виконання графічної роботи маски чоловічої гіпсової голови Аполлона з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).	33
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №2. Тема: Виконання графічної роботи маски	34

ВСТУП

Освітня компонента «Рисунок» посідає важливе місце у системі професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності **014.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)**. Її зміст спрямований на формування базових художньо-практичних компетентностей майбутніх учителів мистецьких дисциплін, розвиток професійного мислення, просторового бачення та здатності до свідомого аналізу форми в образотворчій діяльності. Вивчення рисунку забезпечує засвоєння основних закономірностей побудови форми, пропорцій, перспективи, світлотіні та тональних відношень, а також опанування техніки роботи з графічними матеріалами. Особливого значення набуває формування здатності передавати на площині тривимірність предметного середовища засобами лінії та тону, з урахуванням конструктивної будови форми та умов освітлення, зокрема при зображенні голови людини та її елементів.

Лабораторні роботи з освітньої компоненти «Рисунок» спрямовані на практичне засвоєння теоретичних основ академічного рисунку та розвиток професійних умінь здобувачів вищої освіти. У процесі їх виконання студенти набувають навичок конструктивного аналізу форми, вивчають закономірності побудови зображення на площині, удосконалюють уміння передавати пропорції, об'єм, простір, матеріальність і характер форми засобами лінії та світлотіні. Особлива увага приділяється вивченню конструкції та анатомії голови людини: від узагальнених форм до опрацювання окремих деталей (око, ніс, губи, вухо) та цілісного зображення гіпсових моделей.

Інструктивно-методичні матеріали розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Рисунок» і призначено для організації лабораторних занять. У матеріалах подано методичні рекомендації щодо підготовки до лабораторних робіт, опис послідовності виконання навчальних завдань з рисунку, вимоги до оформлення робіт, а також критерії оцінювання результатів навчально-творчої діяльності. Зміст інструктивно-методичних матеріалів спрямований на розвиток професійного мислення, формування навичок аналізу та узагальнення форми, а також підготовку майбутніх учителів до ефективної організації навчального процесу з образотворчого мистецтва в закладах освіти.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролем. Кожен здобувач вищої освіти має виконати обов'язкові завдання, передбачені інструктивно-методичними матеріалами до лабораторних робіт, методичними рекомендаціями до організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, силабусом, навчальною та робочою програмою освітньої компоненти.

Результати навчальної діяльності здобувачів вищої освіти оцінюються в балах, відповідно до виду діяльності. Визначений мінімум балів, який необхідно набрати для отримання заліку в V -му та VI -му семестрах, зазначений в робочій програмі навчальної дисципліни.

Показники, що враховуються під час оцінювання

1. Композиційне вирішення: розміщення зображення на площині аркуша; визначення композиційного центру; рівновага та цілісність композиції; підпорядкування елементів загальному рішенню.
2. Конструктивна побудова і пропорції: правильність побудови форми (осі, симетрія, конструкція); точність пропорцій; взаємозв'язок частин і цілого; просторові співвідношення між предметами.
3. Передача об'єму засобами світлотіні: логіка світлотіньового моделювання (світло, півтінь, тінь, рефлекс); переконливість передачі об'єму; відповідність освітленню; цілісність світлотіньових мас.
4. Тональні відношення та цілісність: узгодженість тональних співвідношень; градації тону; підпорядкування деталей загальному тональному рішенню; цілісність зорового сприйняття.
5. Передача простору: глибина зображення; плановість (передній, середній, дальній план); перекриття; повітряна перспектива; взаємодія об'єктів у просторі.
6. Лінія та техніка рисунку: характер і виразність лінії; конструктивність лінійного рішення; культура штриха; володіння графітними матеріалами; узгодження лінії і тону.
7. Матеріальність та характер форми: передача пластики та структури форми; відчуття матеріалу (гіпс, тканина, побутові предмети); різниця фактур; переконливість поверхні.
8. Художня виразність та завершеність: цілісність і завершеність роботи; узагальнення; виділення головного; підпорядкування другорядного; загальна культура виконання.

Система бонусів

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час лабораторних занять, виставкова діяльність у всеукраїнських, міжнародних виставках, участь у творчих конкурсах Максимальна кількість балів: 10.

Критерії оцінювання

МОДУЛЬ V. РИСУНОК ЧЕРЕПА. РИСУНОК ДЕТАЛЕЙ ОБЛИЧЧЯ

№	Кількість години	Тема/Лабораторне заняття	СР	ЛР	МР
			100	100	100
1	2	Тема 1./ Лабораторне заняття 1	СР		
2	2	Тема 1./ Лабораторне заняття 2	СР		
3	2	Тема 1./ Лабораторне заняття 3	СР		
4	2	Тема 1./ Лабораторне заняття 4	СР		
5	2	Тема 1./ Лабораторне заняття 5	СР		
6	2	Тема 1./ Лабораторне заняття 6	СР		
7	2	Тема 1./ Лабораторне заняття 7		ЛР	
8	2	Тема 2./ Лабораторне заняття 8	СР		
9	2	Тема 2./ Лабораторне заняття 9	СР		
10	2	Тема 2./ Лабораторне заняття 10	СР		
11	2	Тема 2./ Лабораторне заняття 11	СР		
12	2	Тема 2./ Лабораторне заняття 12	СР		
13	2	Тема 2./ Лабораторне заняття 13	СР		
14	2	Тема 2./ Лабораторне заняття 14		ЛР	
15	2	Тема 3./ Лабораторне заняття 15	СР		
16	2	Тема 3./ Лабораторне заняття 16	СР		
17	2	Тема 3./ Лабораторне заняття 17	СР		
18	2	Тема 3./ Лабораторне заняття 18	СР		
19	2	Тема 3./ Лабораторне заняття 19	СР		
20	2	Тема 3./ Лабораторне заняття 20	СР		
21	2	Тема 3./ Лабораторне заняття 21			МР
Разом 42		Рейтинг	100		

Види оцінювання діяльності:

- СР – виконання самостійної роботи;
- ЛР – виконання лабораторної (аудиторної) роботи / неформальна освіта*;
- МР – виконання модульної роботи.

*Примітка: Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Житомирському державному університеті імені Івана Франка (<https://zu.edu.ua/offic/pro-neformal.pdf>)

Критерії оцінювання
**МОДУЛЬ VI. ПОРТРЕТ. РИСУНОК ГПСОВИХ МАСОК ГОЛОВИ
 ЛЮДИНИ**

№	Кількість години	Тема/Лабораторне заняття	СР	ЛР	МР
			100	100	100
1	2	Тема 4./ Лабораторне заняття 1	СР		
2	2	Тема 4./ Лабораторне заняття 2	СР		
3	2	Тема 4./ Лабораторне заняття 3	СР		
4	2	Тема 4./ Лабораторне заняття 4	СР		
5	2	Тема 4./ Лабораторне заняття 5	СР		
6	2	Тема 4./ Лабораторне заняття 6	СР		
7	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 7	СР		
8	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 8		ЛР	
9	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 9	СР		
10	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 10	СР		
11	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 11	СР		
12	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 12	СР		
13	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 13	СР		
14	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 14	СР		
15	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 15	СР		
16	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 16		ЛР	
17	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 17	СР		
18	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 18	СР		
19	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 19	СР		
20	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 20	СР		
21	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 21	СР		
22	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 22	СР		
23	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 23	СР		
24	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 24			МР
Разом 48		Рейтинг	100		

Види оцінювання діяльності:

- СР – виконання самостійної роботи;
- ЛР – виконання лабораторної (аудиторної) роботи / неформальна освіта*;
- МР – виконання модульної роботи.

*Примітка: Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Житомирському державному університеті імені Івана Франка (<https://zu.edu.ua/offic/pro-neformal.pdf>)

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
<i>Відмінно</i>	Зараховано	90-100	A	Здобувач демонструє високий рівень академічної підготовки з рисунку. Роботи виконані технічно. Конструкція форми побудована правильно, пропорції точні. Об'єм і простір переконливо передані засобами світлотіні. Тональні відношення цілісні та узгоджені. Лінія виразна, варіативна та конструктивно обґрунтована. Впевнено передано матеріальність і характер форми. Робота відзначається цілісністю, пластичністю та художньою виразністю. Допускаються лише незначні неточності.
		82-89	B	Робота виконана на достатньо високому рівні. Основні пропорції та конструкція форми передані правильно. Об'єм і простір читаються, світлотінь вирішена загалом вірно. Тональні відношення переважно узгоджені. Лінія достатньо впевнена, але місцями втрачає конструктивність або виразність. Можливі незначні помилки у передачі матеріальності або цілісності форми.
		74-81	C	Робота загалом виконана правильно, але містить помилки. Пропорції або конструкція частково неточні. Передача об'єму та простору недостатньо переконлива. Світлотінь використана, але тональні відношення не завжди узгоджені. Лінія місцями невпевнена або формальна. Бракує цілісності та пластичності форми.
<i>Задовільно</i>		64-73	D	Робота виконана на базовому рівні. Спостерігаються помилки у пропорціях і конструкції. Об'єм передано слабо, світлотінь фрагментарна або

				несистемна. Простір майже не читається. Тональні відношення порушені. Лінія невпевнена, одноманітна або випадкова. Композиція частково порушена, художня виразність низька.
		60-63	E	Робота відповідає мінімальним вимогам. Присутні базові спроби побудови форми, але з суттєвими помилками. Пропорції неточні, конструкція порушена. Світлотінь практично не організована. Відсутня цілісність тонального рішення. Лінія слабка та неконтрольована.
<i>Незадовільно</i>	Незараховано	35-59	FX	Робота виконана на низькому рівні. Значні помилки у побудові форми, пропорціях і конструкції. Відсутнє розуміння світлотіні та передачі об'єму. Простір не організований. Лінія хаотична. Робота не має композиційної цілісності. Студент частково володіє базовими навичками та потребує повторного виконання завдання.
		1-34	F	Відсутнє розуміння основ рисунку: конструкції, пропорцій, світлотіні та простору. Не сформовані базові навички роботи з графічними матеріалами. Необхідне повторне вивчення курсу.

Підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) розраховується:

№ модулю	$M_{\%n}$ (відсоткове значення модулю навчальної компоненти)
Модуль I	$M_{\%I} = (30 \%)$
Модуль II	$M_{\%II} = (30 \%)$
Сума	60

ЗАЛІК

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є залік то залікова оцінка (ЗО) з освітньої компоненти дорівнює підсумковій оцінці з вивчених модулів (ПОМ).

$$ЗО = ПОМ$$

ЕКЗАМЕН

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є екзамен, то здобувачі вищої освіти в яких підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) за семестр становить 60 і більше балів, мають право не складати екзамен. У такому разі підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) = Екзаменаційній оцінці (ЕО) = Підсумковій оцінці (ПО).

$$ПОМ = ЕО = ПО$$

У випадку складання екзамену підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне балів підсумкової оцінки з вивчених модулів (ПОМ) та екзаменаційної оцінки (ЕО).

$$ПО = (ПОМ + ЕО) / 2$$

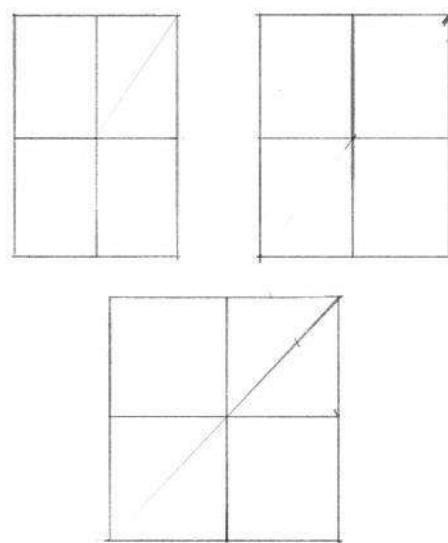
Теми лабораторних занять та кількість годин

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль V. Рисунок черепа. Рисунок деталей обличчя		
1	Виконання з натури конструктивних рисунків черепа з різних положень (графічні матеріали, розмір 50/60).	14
2	Виконання з натури рубленої голови (графічні матеріали, розмір 50/60).	14
3	Виконання з натури гіпсових фрагментів деталей голови – ока, носа, губ, вуха (графічні матеріали, розмір 50/60).	14
Модуль VI. Портрет. Рисунок гіпсових масок голови людини		
4	Виконання графічної роботи маски чоловічої гіпсової голови Аполлона з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).	16
5	Виконання графічної роботи чоловічої гіпсової голови Гомера з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).	16
6	Створення авторської композиції з зображенням портрета.	16
Всього:		90

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема: Виконання з натури конструктивних рисунків черепа з різних положень (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати уявлення про загальну конструкцію черепа, його пропорції та розміщення на площині аркуша.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 1. Аналіз форми черепа та композиційне розміщення

Зміст роботи:

- Ознайомлення з натурою (гіпсовий череп).
- Аналіз загальної форми (масив, об'єм).
- Визначення основних пропорцій.
- Визначення композиційного розміщення.
- Виконання швидких начерків.
- Легкий лінійний намір.

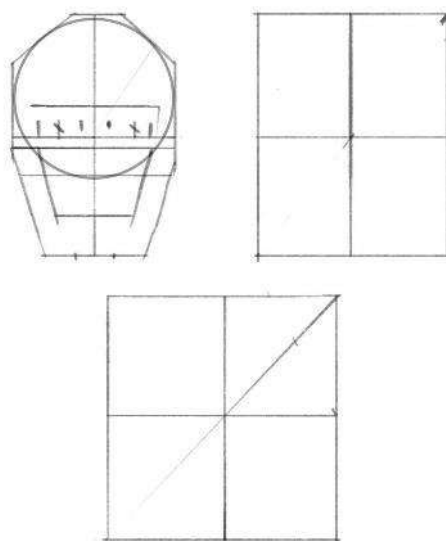
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Тема: Виконання з натури конструктивних рисунків черепа з різних положень (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння будувати череп через узагальнені конструктивні форми.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 2. Конструктивна схема та основні пропорції

Зміст роботи:

- Побудова загального об'єму (куля + щелепа).
- Визначення осей симетрії.
- Побудова основних площин.
- Встановлення пропорційних співвідношень.
- Конструктивне узагальнення форми.
- Лінійне опрацювання.

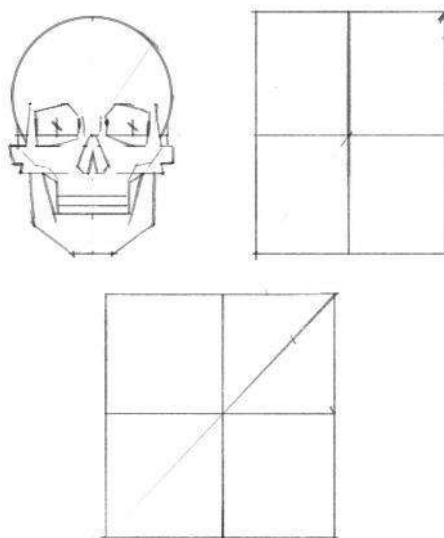
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема: Виконання з натури конструктивних рисунків черепа з різних положень (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння точно передавати конструкцію черепа з урахуванням анатомічних особливостей.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 3. Уточнення конструкції та анатомічних особливостей

Зміст роботи:

- Уточнення пропорцій.
- Побудова очних западин, носової частини, щелепи.
- Виявлення площин форми.
- Перевірка симетрії.
- Уточнення конструкції без введення тону.

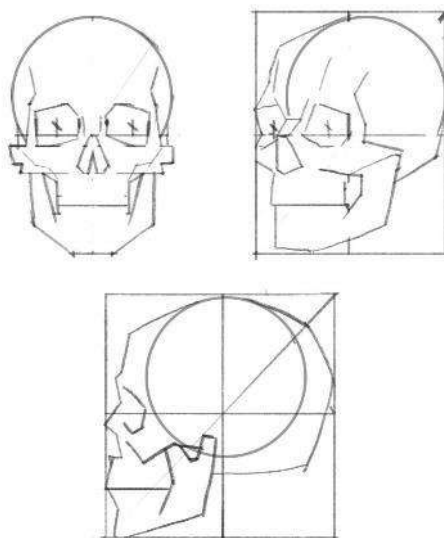
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Тема: Виконання з натури конструктивних рисунків черепа з різних положень (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: розвинути вміння застосовувати конструктивні знання при зміні положення форми.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 4. Побудова черепа в іншому положенні

Зміст роботи:

- Зміна ракурсу (інший поворот черепа).
- Побудова нової конструктивної схеми.
- Визначення нових пропорцій.
- Передача просторового положення.
- Порівняння з попереднім рисунком.
- Лінійне опрацювання.

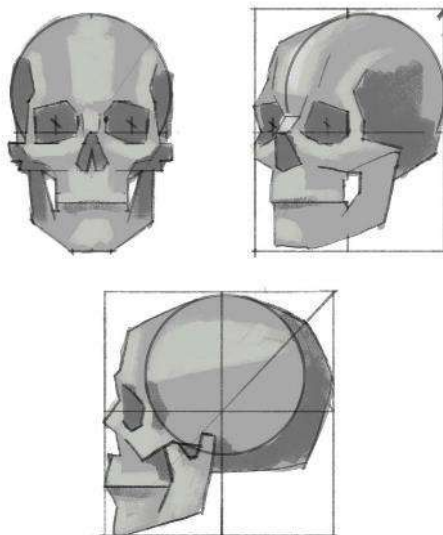
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №5

Тема: Виконання з натури конструктивних рисунків черепа з різних положень (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати навички передачі об'єму черепа засобами світлотіні.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 5. Введення світлотіні та моделювання об'єму

Зміст роботи:

- Визначення джерела світла.
- Поділ на світло, півтінь, тінь.
- Легке введення тону.
- Моделювання об'єму.
- Узгодження світлотіньових мас.
- Збереження конструкції у тоні.

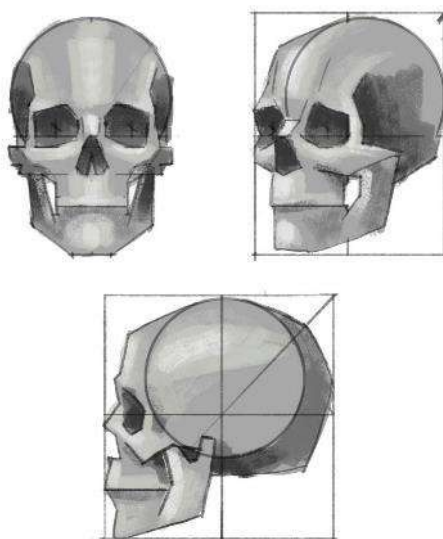
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №6

Тема: Виконання з натури конструктивних рисунків черепа з різних положень (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння передавати деталі без втрати конструктивної цілісності.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 6. Деталізація та узагальнення форми

Зміст роботи:

- Уточнення анатомічних деталей.
- Передача характеру форми.
- Робота зі штрихом по формі.
- Узгодження деталей із загальним тоном.
- Узагальнення форми.
- Підготовка до завершення.

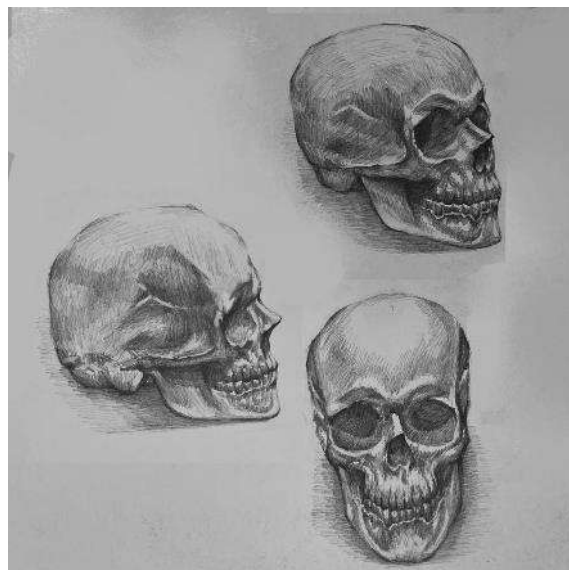
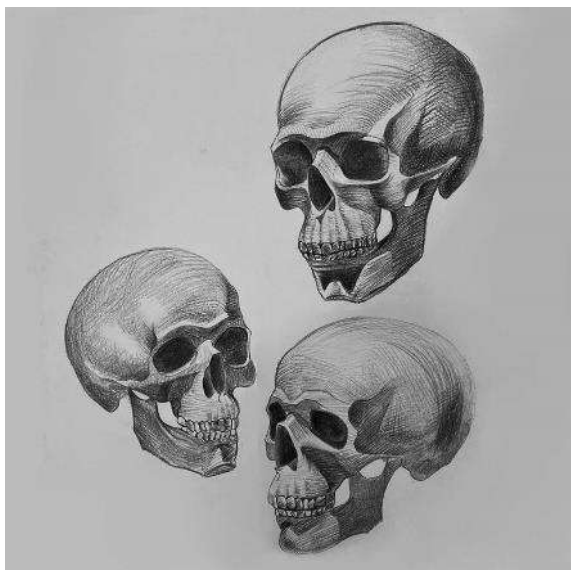
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №7

Тема: Виконання з натури конструктивних рисунків черепа з різних положень (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння завершувати конструктивний рисунок і здійснювати критичний аналіз виконаної роботи.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 7. Завершення роботи та підсумковий аналіз

Зміст роботи:

- Узагальнення тональних відношень.
- Підсилення об'єму.
- Перевірка конструкції.
- Усунення помилок.
- Завершення роботи.
- Самоаналіз.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №8

Тема: Виконання з натури рубленої голови (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати уявлення про конструктивну будову рубленої голови та її розміщення на площині аркуша.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 1. Аналіз форми та композиційне розміщення

Зміст роботи:

- Ознайомлення з моделлю.
- Аналіз загальної форми (масив, пропорції).
- Визначення композиційного розміщення.
- Виявлення основних напрямків форми.
- Виконання швидких начерків.
- Легкий лінійний намір.

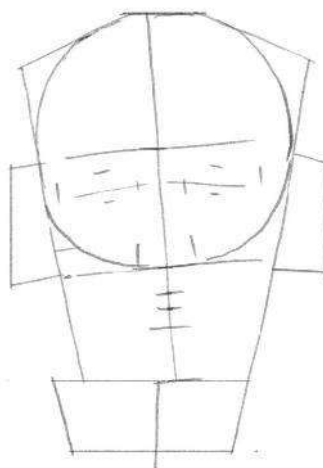
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №9

Тема: Виконання з натури рубленої голови (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння будувати голову як узагальнену конструктивну форму.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 2. Конструктивна побудова та основні пропорції

Зміст роботи:

- Побудова загального об'єму (куля + щелепна частина).
- Визначення осей (вертикальна, горизонтальна).
- Встановлення пропорцій.
- Побудова основних площин.
- Уточнення конструкції без деталей.

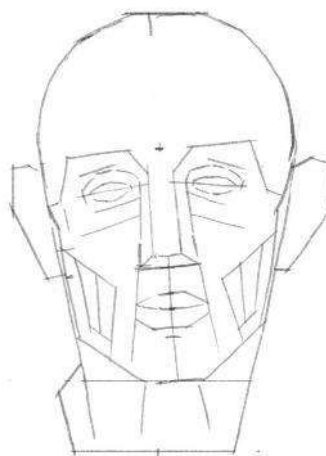
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №10

Тема: Виконання з натури рубленої голови (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння бачити і передавати форму через систему площин.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 3. Виявлення площин та структури форми

Зміст роботи:

- Виявлення основних площин голови.
- Розподіл форми на великі частини.
- Уточнення конструкції через площини.
- Аналіз повороту голови.
- Лінійне опрацювання без тону.

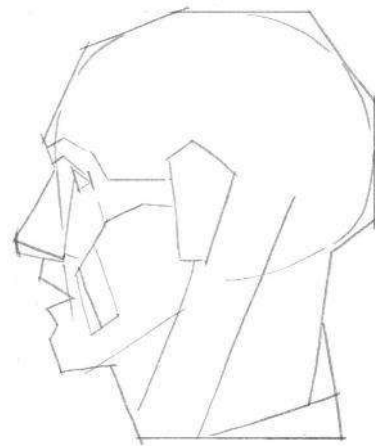
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №11

Тема: Виконання з натури рубленої голови (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: розвинути вміння застосовувати конструктивно-площинне мислення при зміні ракурсу.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 4. Побудова голови в іншому положенні

Зміст роботи:

- Зміна положення голови.
- Побудова нової конструкції.
- Виявлення площин у новому ракурсі.
- Уточнення пропорцій.
- Порівняння з попереднім рисунком.

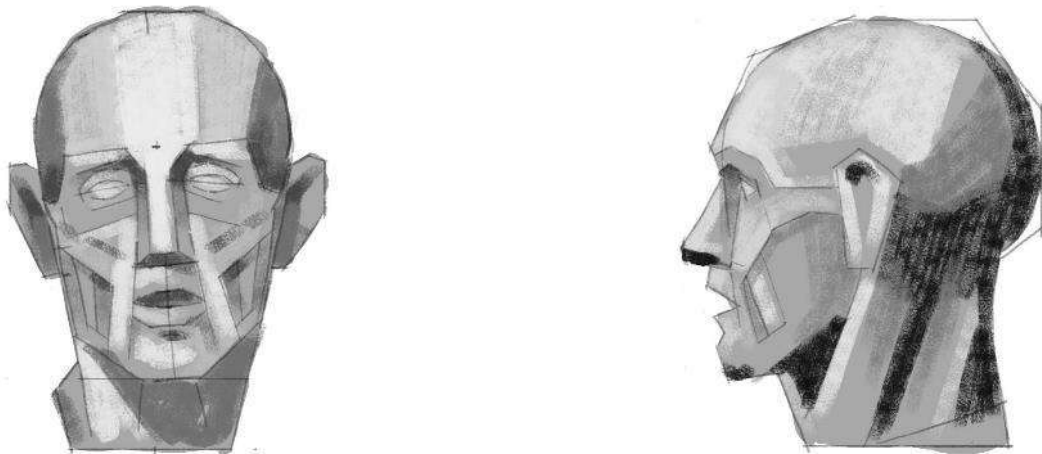
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №12

Тема: Виконання з натури рубленої голови (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати навички передачі об'єму голови через світлотінь з урахуванням площинної структури.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 5. Введення світлотіні та моделювання об'єму

Зміст роботи:

- Визначення джерела світла.
- Поділ на світло і тінь.
- Введення тону великими площинами.
- Моделювання об'єму.
- Узгодження світлотіні з площинами.
- Збереження конструкції у тоні.

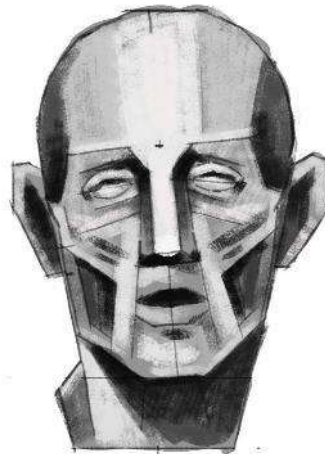
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №13

Тема: Виконання з натури рубленої голови (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння уточнювати форму без втрати площинної структури.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 6. Деталізація та узагальнення форми

Зміст роботи:

- Уточнення форми.
- Робота з переходами світлотіні.
- Підсилення площин.
- Узгодження деталей із загальним тоном.
- Узагальнення форми.
- Підготовка до завершення.

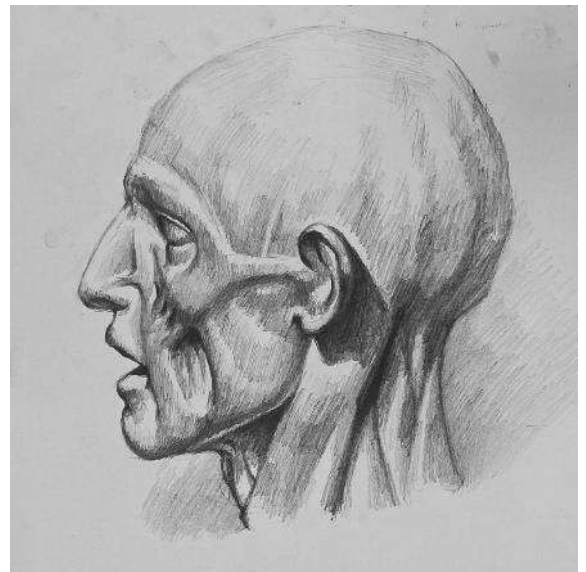
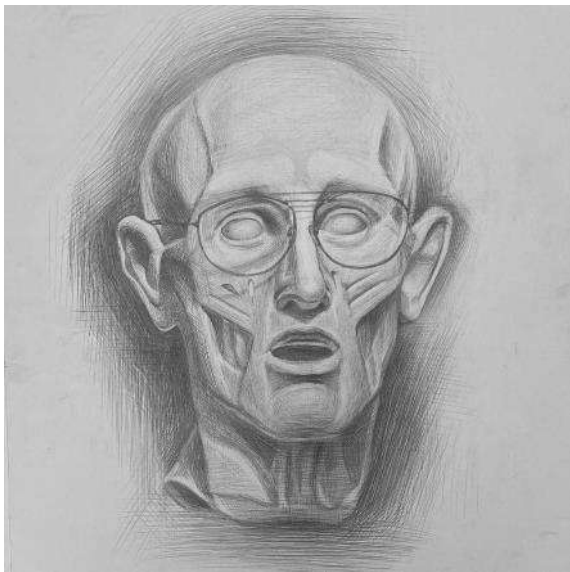
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №14

Тема: Виконання з натури рубленої голови (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння завершувати рисунок голови та здійснювати критичний аналіз конструктивно-площинного рішення.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 7. Завершення роботи та підсумковий аналіз

Зміст роботи:

- Узагальнення тональних відношень.
- Підсилення об'єму.
- Перевірка конструкції.
- Усунення помилок.
- Завершення роботи.
- Самоаналіз.

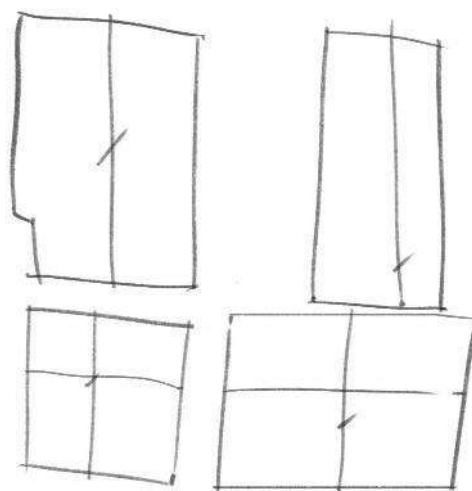
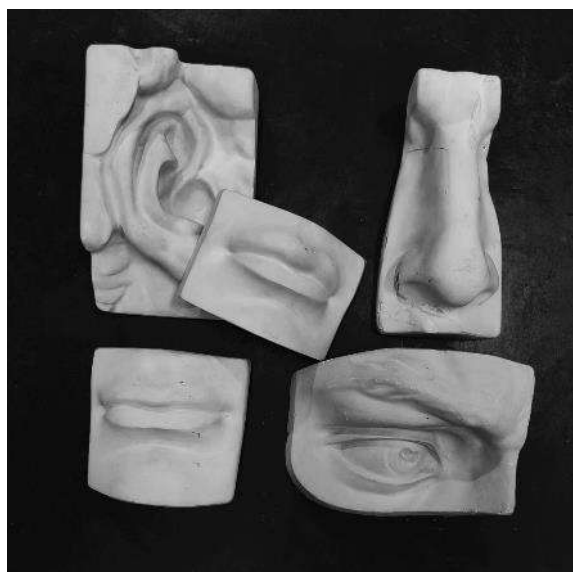
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №15

Тема: Виконання з натури гіпсових фрагментів деталей голови – ока, носа, губ, вуха (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати уявлення про конструкцію та об'єм ока / носа / губ / вуха і їх розміщення на площині аркуша.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 1. Аналіз форми та композиційне розміщення (око / ніс / губи / вухо)

Зміст роботи:

- Ознайомлення з гіпсовою моделлю (око).
- Аналіз загальної форми (куля + повіки).
- Визначення пропорцій.
- Визначення композиційного розміщення.
- Виконання швидких начерків.
- Легкий лінійний намір.

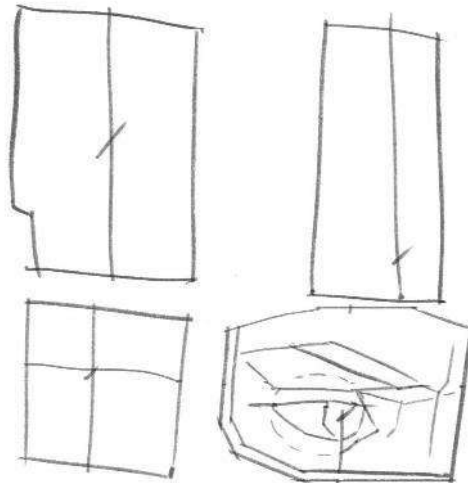
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №16

Тема: Виконання з натури гіпсових фрагментів деталей голови – ока, носа, губ, вуха (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння будувати форму ока як об'єм і систему площин.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 2. Конструктивна побудова та площини (око)

Зміст роботи:

- Побудова кулеподібної форми ока.
- Побудова повік як об'ємних форм.
- Виявлення площин.
- Уточнення пропорцій.
- Лінійне опрацювання без тону.

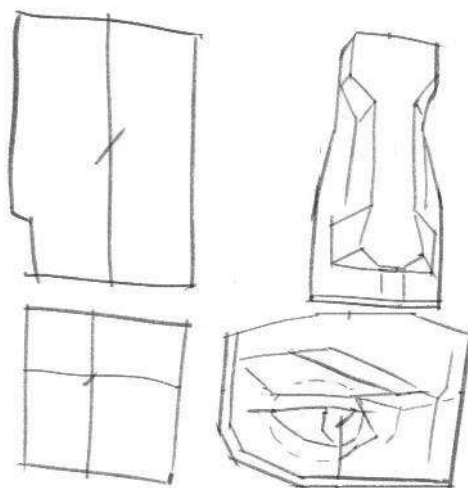
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №17

Тема: Виконання з натури гіпсових фрагментів деталей голови – ока, носа, губ, вуха (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння передавати складну об'ємну форму носа через конструкцію та площини.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 3. Конструктивна побудова носа

Зміст роботи:

- Аналіз форми носа (призма + об'єм).
- Побудова основних площин.
- Визначення пропорцій.
- Уточнення конструкції.
- Лінійне опрацювання без тону.

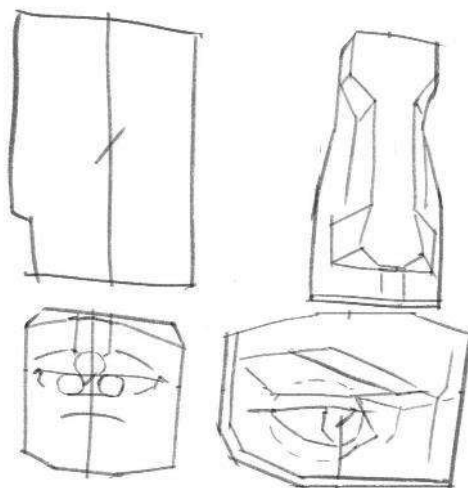
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №18

Тема: Виконання з натури гіпсових фрагментів деталей голови – ока, носа, губ, вуха (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння передавати форму губ як об'ємну структуру.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 4. Побудова губ та рота

Зміст роботи:

- Аналіз форми губ (об'єм, ритм).
- Побудова через прості форми.
- Визначення пропорцій.
- Уточнення конструкції.
- Виявлення площин.

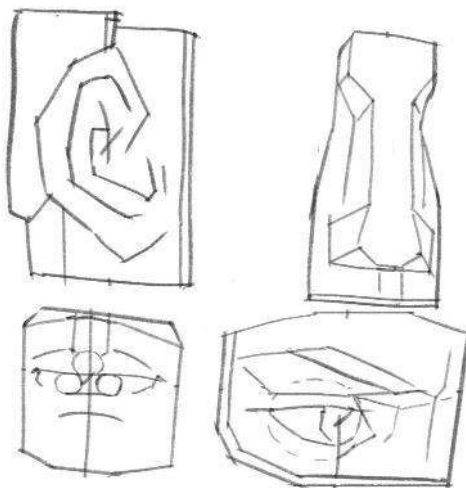
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №19

Тема: Виконання з натури гіпсових фрагментів деталей голови – ока, носа, губ, вуха (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння аналізувати і передавати складну форму вуха.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 5. Побудова вуха та складної форми

Зміст роботи:

- Аналіз форми вуха.
- Побудова через узагальнені форми.
- Виявлення внутрішньої структури.
- Уточнення пропорцій.
- Лінійне опрацювання.

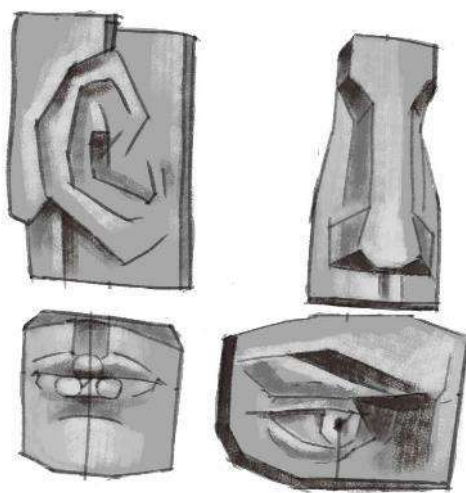
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №20

Тема: Виконання з натури гіпсових фрагментів деталей голови – ока, носа, губ, вуха (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати навички передачі об'єму деталей через світлотінь і узагальнення форми.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 6. Введення світлотіні та узагальнення форм

Зміст роботи:

- Визначення джерела світла.
- Поділ на світло і тінь.
- Введення тону.
- Моделювання об'єму.
- Узгодження світлотіні з конструкцією.
- Узагальнення форм.

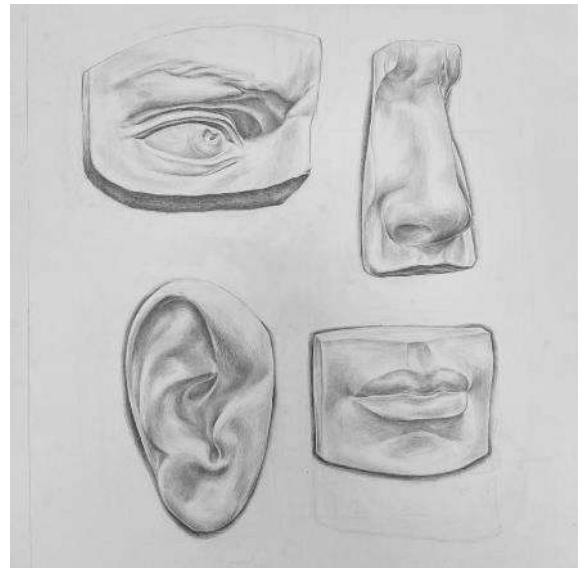
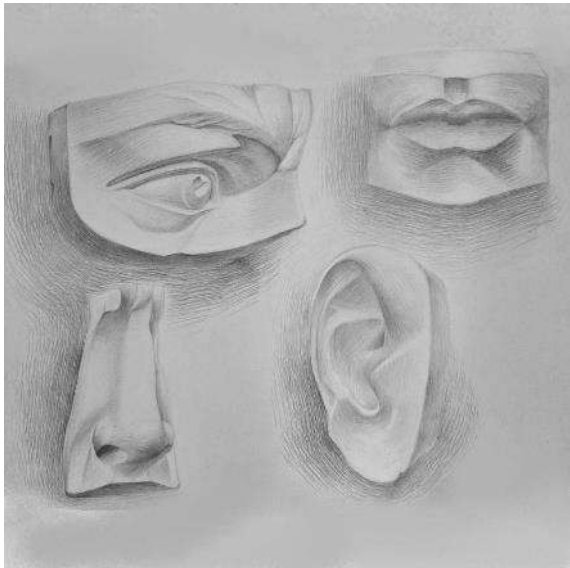
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №21

Тема: Виконання з натури гіпсових фрагментів деталей голови – ока, носа, губ, вуха (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння завершувати рисунки деталей голови та здійснювати їх критичний аналіз.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 7. Завершення роботи та підсумковий аналіз

Зміст роботи:

- Узагальнення тональних відношень.
- Підсилення об'єму.
- Перевірка конструкції.
- Усунення помилок.
- Завершення роботи.
- Самоаналіз.

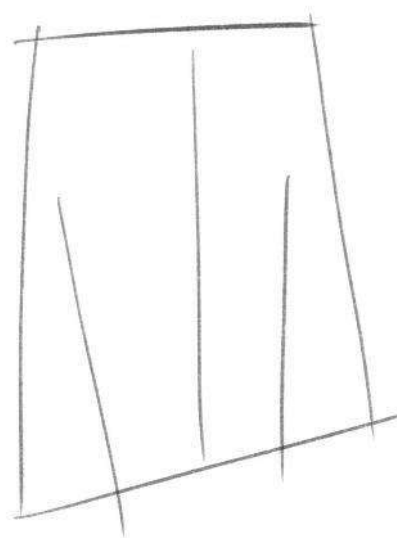
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема: Виконання графічної роботи маски чоловічої гіпсової голови Аполлона з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати уявлення про загальну форму маски, її пропорції та композиційне розміщення на площині аркуша.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 1. Аналіз форми та композиційне розміщення

Зміст роботи:

- Ознайомлення з гіпсовою моделлю (маска Аполлона).
- Аналіз загальної форми (фронтальність / легкий поворот).
- Визначення пропорцій.
- Визначення композиційного розміщення.
- Виконання швидких начерків.
- Легкий лінійний намір.

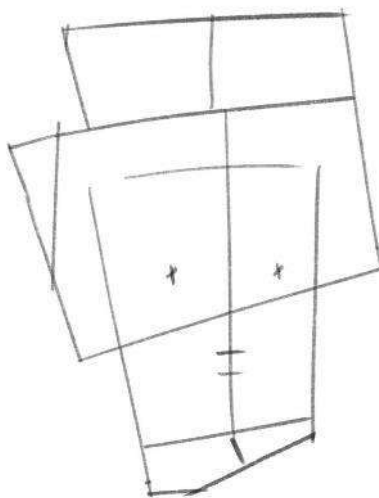
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Тема: Виконання графічної роботи маски чоловічої гіпсової голови Аполлона з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння точно визначати осі симетрії та пропорційні співвідношення обличчя.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 2. Визначення осей та симетрії

Зміст роботи:

- Проведення центральної осі.
- Визначення горизонтальних рівнів (очі, ніс, рот).
- Аналіз симетрії.
- Уточнення пропорцій.
- Побудова основної схеми обличчя.

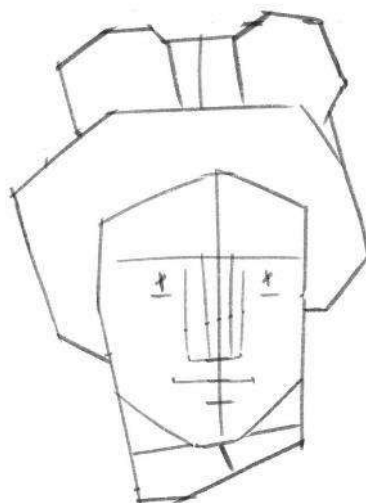
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема: Виконання графічної роботи маски чоловічої гіпсової голови Аполлона з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння будувати форму голови як конструктивну систему.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 3. Конструктивна побудова форми

Зміст роботи:

- Побудова загального об'єму.
- Виявлення основних площин.
- Побудова форми обличчя.
- Узгодження частин між собою.
- Уточнення конструкції без деталей.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Тема: Виконання графічної роботи маски чоловічої гіпсової голови Аполлона з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння точно передавати пропорції та взаємозв'язки частин обличчя.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 4. Уточнення пропорцій та анатомічних форм

Зміст роботи:

- Уточнення форми очей, носа, губ.
- Узгодження відстаней між елементами.
- Перевірка симетрії.
- Уточнення контурів через конструкцію.
- Підготовка до введення тону.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №5

Тема: Виконання графічної роботи маски чоловічої гіпсової голови Аполлона з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння бачити форму через площини та великі світлотіньові співвідношення.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 5. Виявлення площин та світлотіньових мас

Зміст роботи:

- Визначення джерела світла.
- Поділ на світло і тінь.
- Виявлення площин обличчя.
- Легке введення тону.
- Узгодження світлотіньових мас.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №6

Тема: Виконання графічної роботи маски чоловічої гіпсової голови Аполлона з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: розвинути вміння передавати об'єм обличчя через світлотінь.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 6. Моделювання об'єму

Зміст роботи:

- Поглиблення тону.
- Моделювання форми.
- Уточнення переходів світлотіні.
- Збереження конструкції у тоні.
- Узгодження всіх частин.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №7

Тема: Виконання графічної роботи маски чоловічої гіпсової голови Аполлона з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння деталізувати форму без втрати цілісності.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 7. Деталізація та узагальнення

Зміст роботи:

- Уточнення деталей.
- Робота зі штрихом по формі.
- Підпорядкування деталей загальному.
- Узагальнення форми.
- Підготовка до завершення.

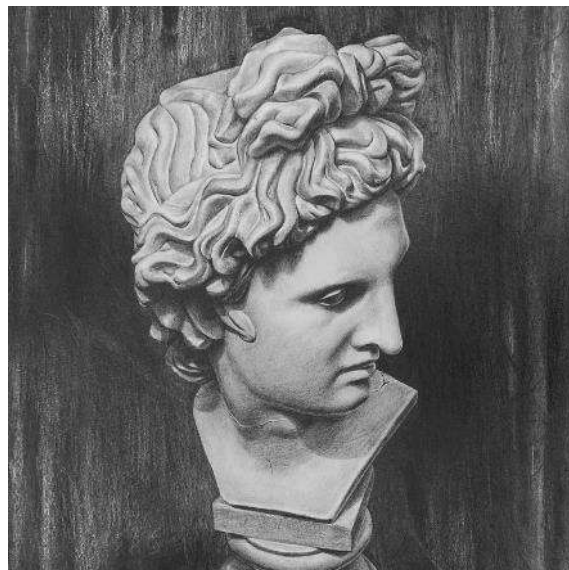
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №8

Тема: Виконання графічної роботи маски чоловічої гіпсової голови Аполлона з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння завершувати академічний рисунок та здійснювати його критичний аналіз.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 8. Завершення роботи та підсумковий аналіз

Зміст роботи:

- Узагальнення тональних відношень.
- Підсилення об'єму.
- Перевірка симетрії.
- Усунення помилок.
- Завершення роботи.
- Самоаналіз.

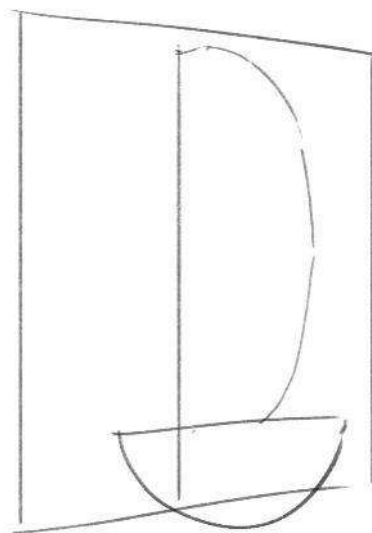
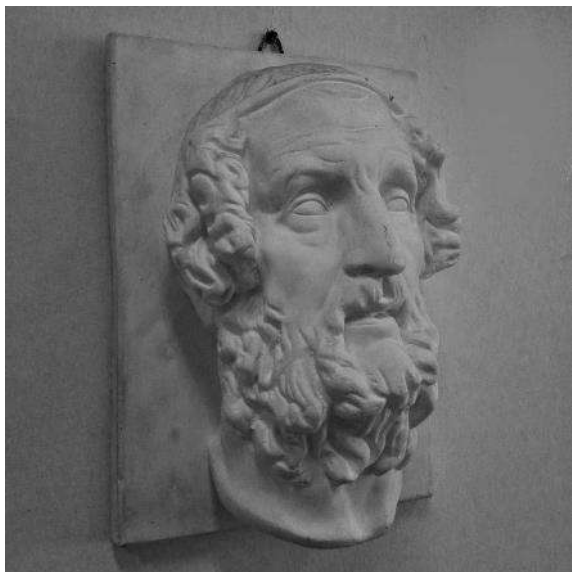
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №9

Тема: Виконання графічної роботи чоловічої гіпсової голови Гомера з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати уявлення про загальну форму голови, її пропорції та композиційне розміщення на площині аркуша.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 1. Аналіз форми та композиційне розміщення

Зміст роботи:

- Ознайомлення з гіпсовою моделлю (голова Гомера).
- Аналіз загального об'єму.
- Визначення повороту голови.
- Визначення композиційного розміщення.
- Виконання швидких начерків.
- Легкий лінійний намір.

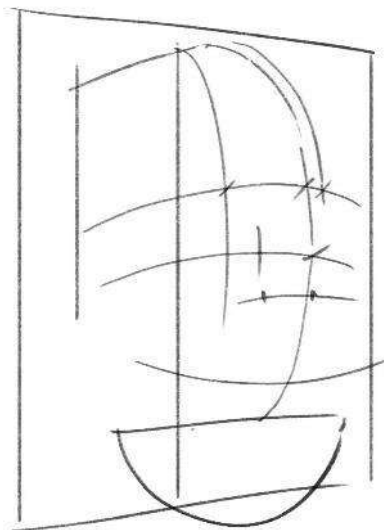
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №10

Тема: Виконання графічної роботи чоловічої гіпсової голови Гомера з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння визначати осі та пропорції голови у просторі.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 2. Визначення осей та основних пропорцій

Зміст роботи:

- Проведення центральної осі.
- Визначення нахилу голови.
- Визначення рівнів (очі, ніс, рот).
- Встановлення пропорцій.
- Узгодження форми у просторі.

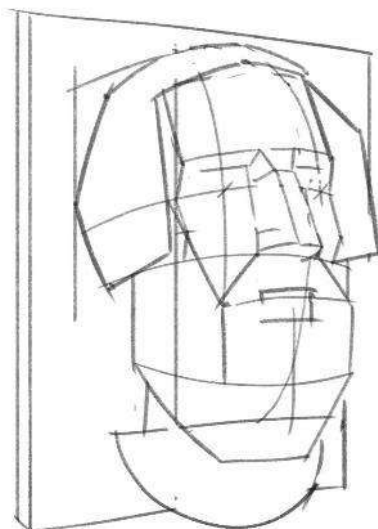
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №11

Тема: Виконання графічної роботи чоловічої гіпсової голови Гомера з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння будувати голову як об'ємну конструкцію.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 3. Конструктивна побудова голови

Зміст роботи:

- Побудова загального об'єму (череп + щелепа).
- Виявлення основних площин.
- Побудова обличчя.
- Встановлення просторових зв'язків.
- Уточнення конструкції.

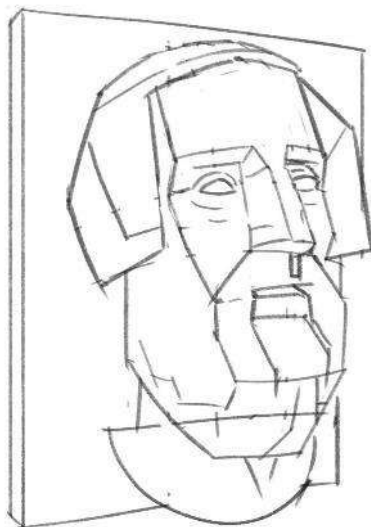
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №12

Тема: Виконання графічної роботи чоловічої гіпсової голови Гомера з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння передавати складні форми як узагальнені маси.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 4. Побудова великих мас (волосся, борода)

Зміст роботи:

- Аналіз форми волосся і бороди.
- Побудова великих мас без деталізації.
- Узгодження мас з головою.
- Визначення об'єму.
- Підготовка до введення тону.

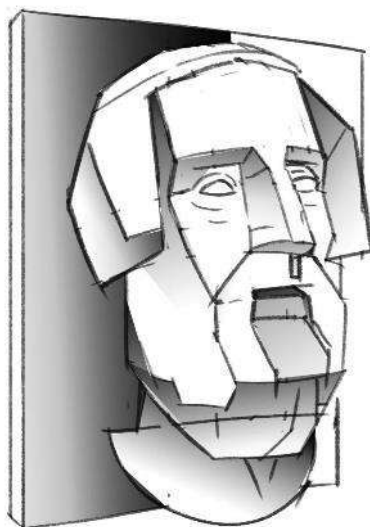
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №13

Тема: Виконання графічної роботи чоловічої гіпсової голови Гомера з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати навички встановлення загальних світлотіньових відношень.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 5. Введення світлотіні та великі тональні відношення

Зміст роботи:

- Визначення джерела світла.
- Поділ на світло і тінь.
- Введення великих тональних мас.
- Узгодження тону по всій формі.
- Початок моделювання об'єму.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №14

Тема: Виконання графічної роботи чоловічої гіпсової голови Гомера з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: розвинути вміння передавати об'єм складної форми голови.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 6. Моделювання об'єму та уточнення форми

Зміст роботи:

- Поглиблення тональних відношень.
- Моделювання об'єму обличчя.
- Уточнення переходів світлотіні.
- Узгодження частин між собою.
- Збереження конструкції у тоні.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №15

Тема: Виконання графічної роботи чоловічої гіпсової голови Гомера з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння деталізувати складну форму без втрати цілісності.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 7. Деталізація та узагальнення

Зміст роботи:

- Уточнення деталей обличчя.
- Робота з волоссям і бородою (без дроблення).
- Узгодження деталей із загальним тоном.
- Підпорядкування всіх частин композиції.
- Узагальнення форми.

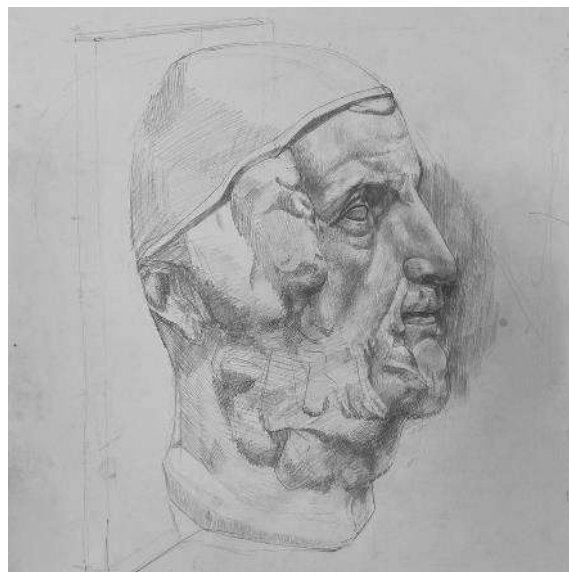
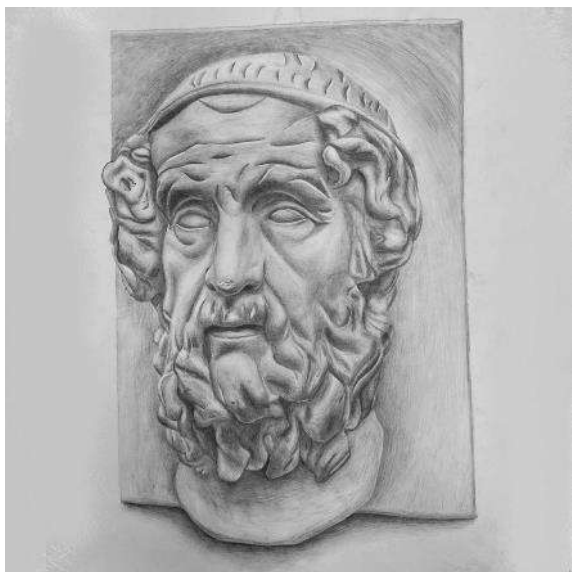
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №16

Тема: Виконання графічної роботи чоловічої гіпсової голови Гомера з натури (графічні матеріали, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння завершувати академічний рисунок голови та здійснювати його критичний аналіз.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 8. Завершення роботи та підсумковий аналіз

Зміст роботи:

- Узагальнення тональних відношень.
- Підсилення об'єму.
- Перевірка конструкції.
- Усунення помилок.
- Завершення роботи.
- Самоаналіз.

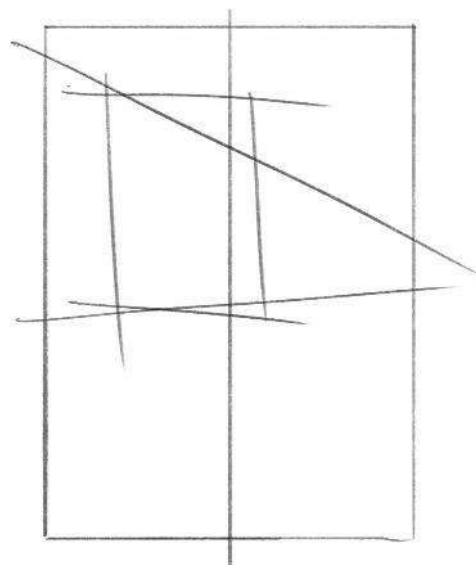
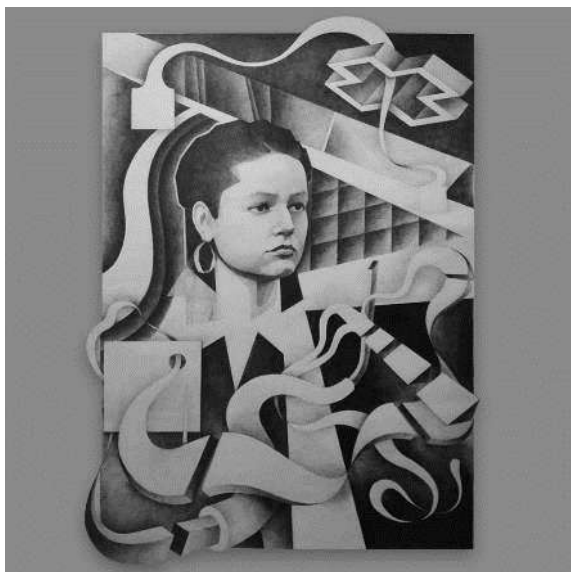
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №17

Тема: Створення авторської композиції з зображенням портрета.

Мета: сформувати вміння генерувати художню ідею та визначати образ майбутньої композиції.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 1. Пошук ідеї та образу

Зміст роботи:

- Обговорення теми авторської композиції.
- Пошук образу (емоція, стан, характер).
- Визначення ідеї роботи.
- Виконання асоціативних начерків.
- Формування задуму.

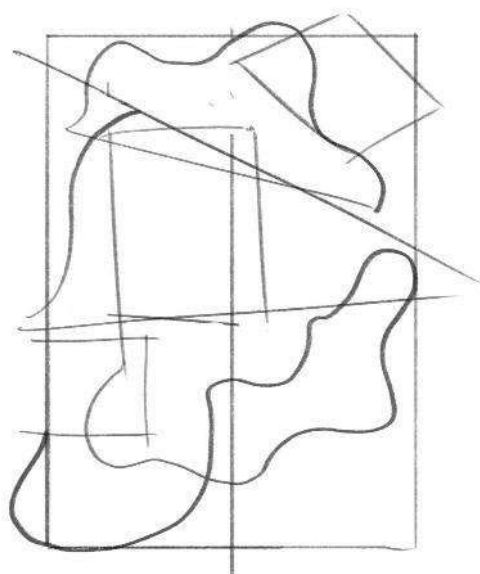
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №18

Тема: Створення авторської композиції з зображенням портрета.

Мета: сформувати вміння організовувати площину аркуша відповідно до художнього задуму.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 2. Композиційні пошуки

Зміст роботи:

- Виконання кількох композиційних ескізів.
- Пошук формату.
- Визначення композиційного центру.
- Встановлення рівноваги елементів.
- Вибір найкращого варіанту.

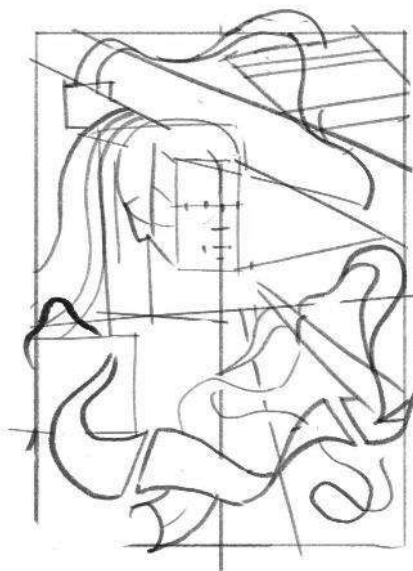
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №19

Тема: Створення авторської композиції з зображенням портрета.

Мета: сформувати вміння будувати портрет у відповідності до обраної композиції.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 3. Конструктивна побудова портрета

Зміст роботи:

- Побудова голови (осі, пропорції).
- Визначення повороту.
- Узгодження портрета з композицією.
- Побудова допоміжних елементів.
- Лінійне опрацювання.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №20

Тема: Створення авторської композиції з зображенням портрета.

Мета: розвинути вміння узгоджувати форму портрета з іншими елементами композиції.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 4. Уточнення форми та взаємозв'язків

Зміст роботи:

- Уточнення пропорцій.
- Виявлення характеру форми.
- Узгодження портрета з фоном.
- Встановлення просторових зв'язків.
- Підготовка до введення тону.

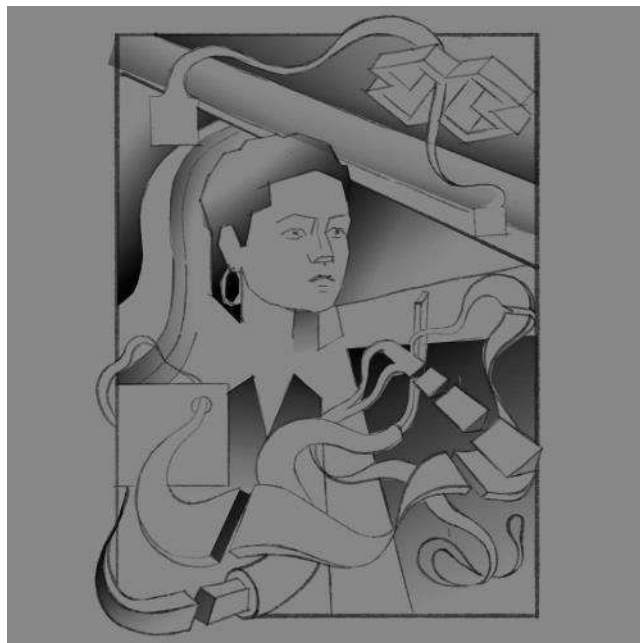
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №21

Тема: Створення авторської композиції з зображенням портрета.

Мета: сформувати вміння передавати образ через тональні співвідношення.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 5. Введення світлотіні та тональних відношень

Зміст роботи:

- Визначення джерела світла.
- Введення загальних тональних мас.
- Виявлення об'єму.
- Узгодження тону в композиції.
- Підсилення композиційного центру.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №22

Тема: Створення авторської композиції з зображенням портрета.

Мета: сформувати вміння передавати характер та емоційний стан через графічні засоби.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 6. Розвиток образу та виразності

Зміст роботи:

- Поглиблення тону.
- Робота з акцентами.
- Підсилення виразності портрета.
- Узгодження всіх елементів.
- Розвиток авторського рішення.

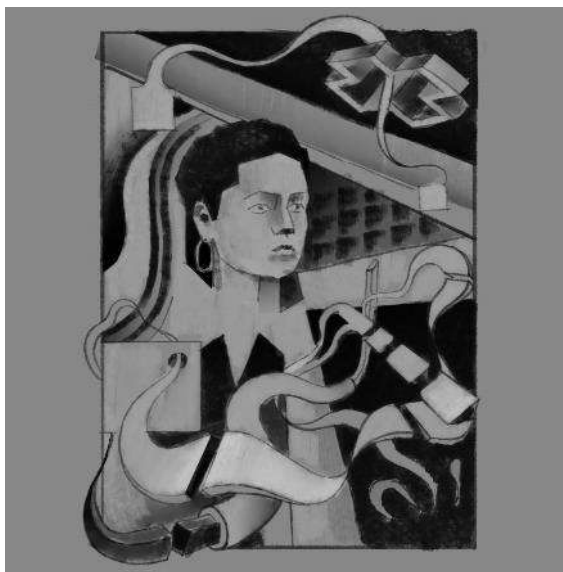
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №23

Тема: Створення авторської композиції з зображенням портрета.

Мета: сформувати вміння досягати цілісності композиції та підпорядковувати деталі художньому задуму.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 7. Узагальнення та завершення композиції

Зміст роботи:

- Узагальнення форми.
- Вирівнювання тональних відношень.
- Підпорядкування деталей.
- Досягнення цілісності.
- Завершення роботи.

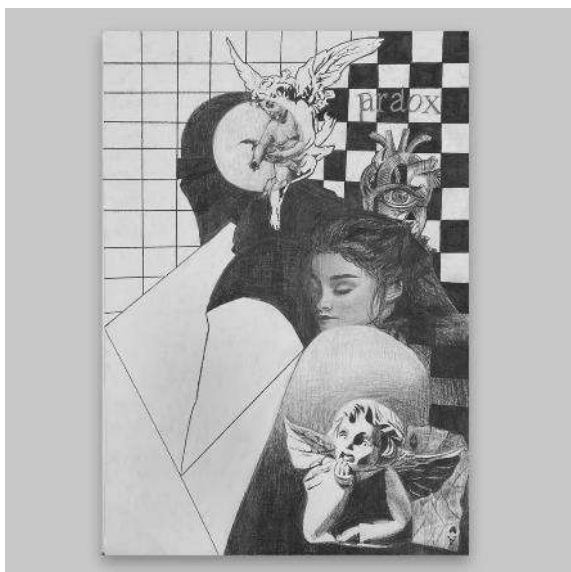
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №24

Тема: Створення авторської композиції з зображенням портрета.

Мета: сформувати вміння презентувати власну роботу та здійснювати її критичний аналіз.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 8. Завершення роботи та підсумковий аналіз

Зміст роботи:

- Презентація роботи студентом.
- Пояснення ідеї та рішення.
- Самоаналіз.

Дата:

Підпис викладача:

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Piddubna O., Pylnik R., Pichkur M., Poluden L., Sotska H., Maksymchuk A. Pedagogical Mechanisms to Activate the Creative Development of Students of Art and Pedagogical Specialties of Higher Education Institutions by Means of the Latest Art. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*. 2023. Vol. 15, Iss. 3, P. 1-14.
2. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. К.: Вища школа, 2002. 192 с. (Наявний в бібліотеці університету в кількості 62 примірників).
3. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва. К.: Кондор, 2006. 200 с. (Наявний в бібліотеці університету в кількості 40 примірників).
4. Піддубна О. М., Максимчук А. П., Куниця Г. В. Формування світлотіньових умінь у здобувачів вищої освіти засобами академічного рисунка. *Вісник науки та освіти*. 2026. № 2 (44). С. 2491–2501.
5. Піддубна О.М. Значення начерків у художньо-творчій діяльності майбутніх учителів образотворчого мистецтва з дисциплін «Малюнок» і «Живопис». *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. Житомир, 2016. Вип. 2 (84). С. 107-112.
6. Сташук О.А. Академічний рисунок в контексті сучасної мистецької освіти / О.А. Сташук // *Актуальні питання культурології : альм. наук. т-ва «Афіна» каф. івент-ндустрій, культурології та музеєзнавства / за ред. проф. В.Г. Виткалова*. Рівне : РДГУ, 2023. - Вип. 22. - С. 59-64.
7. Титенко О. Формування фахових навичок майбутніх художників та дизайнерів у вищих навчальних закладах України / О. Титенко // *Актуальні проблеми сучасного дизайну : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 27 квітня 2023 року. – У 2-х т. – Т. 2. – Київ : КНУТД, 2023. – С. 388-391.*
8. Яремків М. Композиція. Тернопіль: «Підручники і посібники». 2005. 110 с. (Наявний в бібліотеці університету в кількості 1 примірника).

Додаткова:

1. Альбом художніх робіт здобувачів вищої освіти (освітній рівень: бакалавр, спеціальність 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво), спеціальність 015 Професійна освіта (Дизайн)). Авт. вступ. статті та упоряд. альбома Піддубна О. М., Колесник Н. Є. Житомир. Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2020. 40 с.: іл.+CD
2. Гілязова Н.М. Рисунок. Живопис: навчальний посібник. Івано-Франківськ.: Симфонія форто, 2000. 112 с.
3. Кім О. О., Піддубна О. М., Корницька Л. А. Відродження стародавніх мистецьких технік у сучасному світі. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2025. Вип. 83, т. 2. С. 44-49. ISSN 2308-4863.

4. Пашукова С. Скетчінг як процес мислення у формуванні композиційних рішень в академічному образотворчому мистецтві / С. Пашукова. У. Балан // Михайло Бойчук: візія і місія: збірник тез доповідей та повідомлень : матеріали ІV міжнародної науково-практичної конференції (30 жовтня 2025 р.). – Вінниця : Вид-во ФОП Ю.В. Кушнір, 2025. – С. 41-42.
5. Піддубна О. М. Фахові дисципліни у розвитку творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва: історичний аспект. Система підготовки майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: монографія / за заг. редакцією В.Є. Литньова, Н.Є. Колесник, Т.В. Завязун. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2019. С. 70-79
6. Піддубна О. М. Формування професійної компетентності вчителів образотворчого мистецтва в процесі вивчення предметів «Малюнок» й «Живопис» під час виконання начерків. Професійна освіта в умовах інтеграційних процесів: теорія і практика : зб. наук. пр. У 2 ч. Ч. 1. Житомир, 2017 р. С. 282-285

Інтернет ресурси:

1. Березко О. Дослідження методів дистанційного викладання рисунку в умовах війни. Перспективи та інновації науки. 2022. № 6(11). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-6\(11\)-38-48](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-6(11)-38-48) (дата звернення: 24.06.2025)
2. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://eprints.zu.edu.ua/>
3. Куниця Г. В., Піддубна О. М., Максимчук А. П. Мистецька освіта в Україні: розвиток творчого потенціалу особистості. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2025. Т. 2, № 84. С. 94–99. DOI: 10.24919/2308-4863/84-2-14.
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
5. Рисунок. Живопис: навчальний посібник / Н.М. Гілязова. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://issuu.com/i.grebeniuk80/docs/>